

людину від небезпеки бути проданою, а також примусової праці чи рабства. Тільки разом ми зможемо знайти шляхи вирішення цієї проблеми. Діяльність соціальних працівників у цьому напрямку через просвітництво, правовий і моральний вплив є надзвичайно важливою суспільно корисною справою.

Список використаних джерел

1. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>.

2. Конвенція ООН «Про боротьбу з торгівлею людьми й експлуатацією проституції третіми особами». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162#Text.

3. Кримінальний кодекс України 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

4. Нагачевська Ю. С. Щодо сутності поняття «торгівля жінками з метою сексуальної експлуатації». *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 2. С. 376–386. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/en/documents_pdf/visnyky/nvsvy/02_2011/1Inyusmse.pdf.

Сюравчик К. В.,

слухач магістратури «Управління та адміністрування» ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Пашковська М. В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НАЙНЕБЕЗПЕЧНІШОМУ ЯВИЩУ СУСПІЛЬСТВА – ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Відповідно Конституції України [1], людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Домашнє насильство відповідно до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011 [2] та Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 р. (далі – Закон) [3], як діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [3].

Як зазначено у методичних рекомендаціях щодо запобігання та протидії насильству Міністерства освіти і науки України, домашнє насильство є найактуальнішою проблемою будь-якого суспільства, воно притаманне для багатьох держав, незважаючи на їх позитивні здобутки у законодавчій, політичній та практичній сферах, воно є однією з найрозповсюдженіших форм порушення прав людини [4]. Саме тому запобігання та протидія домашньому насильству є найактуальнішою проблемою суспільства та найбільш складним процесом.

Розрахунки, проведені Інститутом демографії і соціальних досліджень на замовлення Фонду народонаселення ООН, говорять про те, що щорічно 1,1 млн українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї, і більшість з них мовчать. За статистикою Всесвітньої організації охорони здоров'я, 38 % вбивств жінок у світі – справа рук їх партнерів. У деяких країнах ця цифра наближається до 70 %. Одна з чотирьох жінок земної кулі упродовж усього життя страждає від сексуального насильства [4].

За статистикою, яку оприлюднили під час голосування за Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», понад 3 мільйони дітей в Україні щороку спостерігають за актами домашнього насильства або є їхніми вимушеними учасниками. Зазвичай, найбільше страждають від домашнього насильства жінки, діти та люди похилого віку. Майже 70 % жінок піддаються різним формам знущань і принижень. Домашнє насильство в Україні – причина 100 тисяч днів госпіталізації, 30 тисяч звернень до відділів травматології,

40 тисяч викликів лікарів. Водночас, лише 10 % постраждалих звертаються за допомогою. Адже донині багато хто вважає такі стосунки «нормальними». Щорічно близько 1500 жінок, і ця тенденція збільшується за останні три роки, помирають від рук власних чоловіків. Діти скривджених матерів у 6 разів схильніші до суїциду, а 50 % – до зловживань наркотиками. Майже 100 % матерів, які зазнали насильства, народили хворих дітей – переважно з неврозами, заїканням, енурезами, церебральним паралічем, порушенням психіки [4; 5].

Відомий фахівець із запобігання домашньому насильству Луїс Аларкон, дає наступне визначення насильству: «насильство – це дії, що здійснюються одним (або декількома) особами, які характеризуються такими ознаками: здійснюються умисне і направлені на досягнення певної мети; завдають шкоди (фізичної, моральної, матеріальної тощо) іншій особі; порушують права і свободи людини; той, хто здійснює насильство, має значні переваги (фізичні, психологічні, адміністративні тощо), що робить неможливим ефективний самозахист жертви насильства» [6, с. 234].

Особливо небезпечним проявом домашнього насильства, на нашу думку є насильство щодо дітей, або у їх присутності. Як слушно зазначає Г. Терещук, проблема існування насильства щодо дітей у сім'ях лежить в площині не тільки права, а й психології, педагогіки, моралі, і навіть релігії. Натомість, запобігати цьому ганебному явищу покликані багато інститутів держави та громадськості, а особливе місце займають органи Національної поліції, які відіграють роль запобіжників, а також механізму припинення. Отже, роль та значення різних суб'єктів протидії насильства щодо дітей в сім'ях є, безумовно, важливою, і потребує уваги з боку правової науки [7, с. 48].

Захист дітей від жорстокості, попередження злочинів проти них є надзвичайно важливим, соціально значущим і актуальним завданням, вирішення якого носить міждисциплінарний характер. У діяльність щодо припинення насильства повинні залучатися працівники правоохоронної системи, органів опіки та піклування, представники соціальної та педагогічної спільнот, співробітники медичної і психологічної служб [4]. Однак, найчастіше зусилля зі створення ефективної системи профілактики та припинення насильства щодо дітей, надання допомоги жертвам жорстокого поведіння розбиваються через перешкоди, з-поміж: відомча

обмеженість і міжвідомча роз'єднаність, суб'єктивізм у виборі недержавних організацій для співпраці, відсутність єдиних методичних і системних підходів в організації профілактичної роботи; ігнорування профілактичної спрямованості в роботі з дітьми і сім'єю; відсутність законодавчих норм і правозастосовної практики щодо захисту і реабілітації жертв, що посилюється правовою неписьменністю і недовірою населення до правоохоронних органів, низькими матеріальними статками, що не дозволяють звертатися за кваліфікованою юридичною допомогою; несформованістю у педагогічних, поліцейських, соціальних, медичних працівників навичок спілкування з жертвою, що веде до приховування або замовчування фактів насильства, особливо за відсутності особистої зацікавленості дорослого в покаранні кривдника і реабілітації постраждалого від домашнього насильства; відсутність ефективно діючої і доцільно організованої реабілітаційної системи [4].

У запобіганні домашньому насильству щодо дітей, на думку Г. Терещук, головними напрямками діяльності підрозділів поліції мають бути наступні: проведення індивідуальної профілактичної роботи з неповнолітніми та їх батьками; виявлення осіб, які залучають неповнолітніх до вчинення правопорушень та інших антисуспільних дій; виявлення батьків неповнолітніх і посадових осіб, які не виконують або неналежним чином виконують свої обов'язки з виховання, навчання та утримання неповнолітніх; здійснення організаційних заходів щодо виявлення неповнолітніх, оголошених в розшук, а також неповнолітніх, які потребують допомоги держави, і в установленому порядку направлення таких осіб до відповідних органів або установ; розгляд заяв і повідомлень про правопорушення, вчинені неповнолітніми, а також дітьми, які не досягли віку, з якого настає юридична відповідальність [7, с. 49].

Для швидкого, доступного та оперативного реагування на випадки вчинення насильства Міністерством внутрішніх справ було розроблено Чат-бот @police_helpbot, який діє в месенджері Telegram та акумулює всю необхідну інформацію про домашнє насильство [8]. Даний чат-бот може: допомогти викликати служби допомоги (поліцію та «швидку допомогу»); роз'яснити, що таке домашнє насильство та як протидіяти цьому явищу, повноваження органів і установ, які здійснюють заходи із запобігання домашньому насильству; надати контакти інших

служб допомоги; переадресувати на спеціалістів безоплатної правової допомоги, які нададуть юридичну консультацію в онлайн-режимі.

Міністерство соціальної політики України забезпечує Чат-бот @police_helpbot контактами загальних та спеціалізованих служб підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та / або насильства за ознакою статі. Зокрема, телефон національної «гарячої лінії» 8 800 500 335 або 386 (з мобільного безкоштовно), «Гаряча лінія» Координаційного центру з надання правової допомоги: 0-800-213-103 (цілодобово) [9]

Таким чином, для підвищення соціальної ефективності виконуваних функцій з протидії домашньому насильству, потрібно вирішення наступних питань: покращення професійної підготовки співробітників; активне впровадження в повсякденну діяльність автоматизованих обліків, формалізованих бланків документів, електронних картотек; підвищення рівня матеріально-технічної оснащеності робочого місця дільничного офіцера поліції, в тому числі сучасними комп'ютерними засобами; подальше розширення і вдосконалення наявних інформаційно-обчислювальних і пошукових мереж, постійне оновлення інтегрованих банків даних, що сприятиме своєчасному, оперативному реагуванню на виявлені факти домашнього насильства.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр#Text>. Дата звернення: 01.12.2021.

2. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU11251.html.

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 01.12.2020).

4. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству: Лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 р. № 1/11-5480. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS30017> (дата звернення: 01.12.2021).

5. Ольховий В. Булінг: зовнішність, поведінка, успіхи та статки родини – можуть стати причинами цькування дитини. офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини URL: <https://ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/26219-lc-buling-zovnishnist-povedinka-uspixi-ta-statki-rodini-mozhut-stati-pri/> URL: (дата звернення: 01.12.2021).

6. Юрків Я. І. Сутність та зміст соціального феномену «наси́льство в сім'ї». Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія «Педагогіка, соціальна робота». 2013. Вип. 27. С. 234–237. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_27_79.

7. Терещук Г. Органи національної поліції як суб'єкти протидії насильства в сім'ї щодо дітей. Актуальні проблеми правознавства. Вип. 4 (8). 2016. С. 48–50.

8. Органи влади об'єднують зусилля, щоб запобігти та протидіяти домашньому насильству. Управління сім'ї, молоді та масових заходів національно-патріотичного виховання Донецької державної обласної адміністрації. Офіційний сайт. 07 трав. 2020 р. URL: <https://dn.gov.ua/news/organi-vladi-obyednuyut-zusillya-shchob-zapobigti-ta-protidiyati-domashnomu-nasilstvu> (дата звернення: 01.12.2021).

Торхова К. Д.,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

викладач кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх
справ, к.ю.н. *Горбач-Кудря І. А.*

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Домашнє насильство є однією з головних соціальних проблем в Україні. Через карантинні заходи, введені для боротьби з пандемією коронавірусу, самоізоляцією багатьох сімей у світі поширюється хвиля насильства. Кожна друга родина перебуває у складних життєвих обставинах, а у зв'язку з пандемією вони загострилися. Суспільство звикло недооцінювати цю проблему, довгий час вона замовчувалась.